

ΜΥΣΤΡΑΣ

ὕπο λό Πραϊ τὰ ρα
κα Γραμμὰ καὶ
Καθὼ Τεχνικὴ
Μ.Α. Καλογεροπούλου

Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ Β' Παλαιολόγος διώρισε τὸν ἴδιον υἱὸν Θεόδωρον Β' διάδοχον τοῦ ἀποθανόντος Θεοδώρου τοῦ Α'.

Ὁ Θεόδωρος ὁ Β' ὁ ὡς δεσπότης τοῦ Μυστρά ἐκλεγείσ ἀφίκετο εἰς Μυστράν τῇ συνοδείᾳ τοῦ μεγάλου καυάρχου Μανουὴλ Φραγκοπούλου διωρισθέντος ὡς ἐπιτρόπου του, ὁ ἴδιος δ' ὁ πατὴρ Μανουὴλ αὐτοπροσώπως ἀφίκε τὰ εἰς Μυστράν ἵνα τὰ τοῦ Δεσποτάτου ὀρθότερον κατευθύνῃ καὶ τοὺς ἐπιτοπίους ἄρχοντας καταστήσῃ κοινωνοὺς τῶν νέων πραγμάτων, ἢ κάλλιον νὰ ἐγκιχίση τοὺς ἀντιστρατευομένους τοὺτους τοπάρχας τῆς Πελοποννήσου. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τὸν αὐτὸν χρόνον (1415) ἐπετάχυνε τὴν κτίσιν τοῦ Ἐξαμιλλίου, ἧτοι τοῦ τείχους τοῦ ἰσθμοῦ ὄπερ πρότερον εἶχεν ἀρχίσει ὁ Θεόδωρος ὁ Α', καὶ τὸ ὅποιον διὰ χιλιᾶδων ἐργασιῶν ἐκτίσθη ἐντός εἰκοσι καὶ ἕξ ἡμερῶν τελειωθὲν τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Μαΐου. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἐποχὴν γενικῶς ἐπιτελεῖται μεγάλη ἐν Μυστρᾷ ἀναγέννησις καὶ ἐκφαίνονται αἱ τελευταῖαι ἐκλάψεις τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος καὶ μεγαλείου.

Ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ἐπιβάλλει τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐτοῦ κυριαρχίαν καὶ εἰς ἄλλου, τὸν φραγκικὸν Μωρέαν προσκυνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κεντερίωνος. Ἐνθὺ δὲ εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα ἐμνικᾶτο ὡς κεραυνὸς τοῦ θ-λέθρου διὰ τῆς ἀλώσεως τῶν μεγάλων πόλεων ὑπὸ τῶν Τούρκων, εἰς τὴν Μυστράν ἀναλάμπει τὸ τελευταῖον μέγα φῶς διὰ τοῦ Πλήθωνος καὶ τῶν λοιπῶν λογίων.

Κατὰ δὲ τοὺς ξένους ἱστοριογράφους παραβάλλεται ἡ ἀλγὴ τοῦ Μυστρά πρὸς τὰς ἡγεμονικὰς αὐλὰς τῆς ἐν Ἰταλίᾳ ἀναγεννήσεως. Εἰς τὸν Μωρέαν δὲ γενικῶς κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον οἱ Βυζαντινοὶ κυριαρχοῦν πανταχοῦ καταλύσαντες πᾶσαν φραγκικὴν ἐξουσίαν.

Τοῦ Μανουὴλ Β' τοῦ πατρὸς τοῦ Θεοδώρου ἀποθανόντος μετὰ μικρὸν ἀνήλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Κων/πόλεως ὁ ἀδελφὸς τοῦ Θεοδώρου Β' Ἰωάννης ΣΤ' ὁ Παλαιολόγος ἐν μέσῳ γυμνασίων καιρῶν. Ἐν τούτοις ὅμως εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀνιέρχονται διάφορα Βυζαντινὰ Δεσποτάτα ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἰωάννου τοῦ ΣΤ' καὶ τοῦ Θεοδώρου τοῦ Β'. Οὕτως ὁ Κωνσταντῖνος Δραγάτσης γίνετα κἀστὶς τῆς Κλαρέντζας, τῆς καρδίας τρόπον τινὰ τῶν Φράγκων, καὶ τῆς Μεσσηνιας, καὶ ὁ Θωμᾶς τῆς Ἀρκαδίας.

Ὁ δὲ ὀρθεὶς Κωνσταντῖνος ὁ κράτιστος τῶν υἱῶν τοῦ Μανουὴλ ἐπεδίωκε τὴν κατάληψιν συμπάσης τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ ἐνιαίαν διοίκησιν, τὴν ἰδίαν του, πρὸς κραταιοτέρων θογάνων, παραμεριζομένων τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν. Τῇ 1420 κυριεύει οὗτος τὰς Πάτρας, τὴν μητροπόλιν τῶν Φράγκων, τοῦ τελευταίου Φράγκου Κεντερίωνος ἀναγκασθέντος νὰ ἀποχωρήσῃ τῶν τελευταίων φραγκικῶν κτήσεων. Ὅτε δ' οὗτος ἀπέθανε τῇ 1432 συνεξέλιπε μετ' αὐτοῦ καὶ ἡ τελευταία σκιά τῆς φραγκικῆς ἡγεμονίας τῶν Βιλλεαρδουβάνων. Σύμπεσα δὲ ἡ Πελοπόννησος μετὰ διακόσια εἰκοσι ἐπτὰ ἔτη (1208—1432) ἀπεδόθη εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς πλὴν τῶν εὐαριθμῶν Βυζαντινῶν ἀποικιῶν.

Ἄλλ' ἡ κυριαρχία αὕτη τῶν Βυζαντινῶν εἰς τὸν Μωρέαν ὑπῆρξεν ἡ τελευταία βραχέια λαμπρὰ δόξα τῶν Βυζαντινῶν.

Ὡς ἀρχὴ δὲ τῶν ἐπερχομένων δεινῶν ὑπῆρξεν ἡ ἄλωσις τῆς μεγάλης καὶ ἱστορικῆς πόλεως Θεσσαλονίκης, καταληφθεῖσης ὑπὸ τῶν Τούρκων τὴν 29ην Μαρτίου 1430. Τὴν μεγάλην ταύτην πόλιν εἶγε πρὸ τίνος πωλήσει εἰς τοὺς Βενετούς ὁ δεσπότης Ἀνδρόνικος υἱὸς τοῦ Μανουὴλ ἀντὶ πενήκοντα χιλιᾶδων χρυσῶν νομισμάτων. Ἐφ' ἐξῆς δὲ ὁ ἀγὼν ἐφαίνετο ὅτι ἐμειλλε νὰ διεξαχθῆ μεταξύ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων ἐν τῇ κυρίῳ Ἑλλάδι καὶ μάλιστα ἐν Πελοποννήσῳ. Κατενόησαν δὲ οἱ Ἕλληνας καὶ ἰδιαιτέρως ὁ Κωνσταντῖνος ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν, ὅτι μόνον ἡ Πελοπόννησος θὰ ἦτο τὸ τελευταῖον κρατερὸν ἔρεισμα ἐναντίον τῶν ἐλαυνόντων Τούρκων. Ἄλλ' ἀτυχῶς αἱ τελευταῖαι ἑλληνικαὶ δυνάμεις ἀντὶ νὰ ὦσι συνηνωμέναι, κατετριβήσαν εἰς τὸν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἀγῶνα. Οἱ ἀδελφοὶ Παλαιολόγοι, Θεόδωρος ὁ Β', Κωνσταντῖνος καὶ Θωμᾶς ὑποβλεπόμενοι μεταξὺ τῶν προσεπάθουν νὰ ἐπαυξήσουν ἕκαστος αὐτῶν τὴν ἰδίαν δύναμιν πρὸς βλάβην τῶν ἄλλων. Ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ὁ τέταρτος τῶν ἀδελφῶν Δημήτριος ἠτομιμάετο νὰ κατέλθῃ εἰς Μυστράν.

Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀδελφικῶν διχονοσιῶν ἐπῆλθεν ὡς τι εὐτυχὲς γεγονός ὁ θάνατος τῆς ὄρας καὶ ἀγαπημένης γυναίκης τοῦ Θεοδώρου Κλεώπας, θυγατρὸς τοῦ Μαλακτέστου, ἣν οὗτος ἠγάπα ὑπερβαλλόντως. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς, ὅτι δὲ πρὸς αὐτὴν ἤρσε καὶ ἠθέλησε νὰ περιβληθῆ τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἀλλ' ἐν τέλει συνεφιλιώθη. Ὅτε δὲ αὕτη ἀπέθανε καταληφθεῖς ὑπὸ λύπης, ἀφοῦ δ' ἔγρασε καὶ τὸν θρόνον τῆς Κων/πόλεως εὐρισκόμενος ἐν Σιβυρία περιεβλήθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα μετονο-

μασθεὶς Θεοδωρήτος μοναχός. Οὗτος δὲ εἶνε καὶ ὁ ἐν τῇ κόγχῃ τοῦ Ἄφεντικοῦ παριστάμενος κατὰ τὸ ἀριστερὸν τοῦ νάρθηκος παρεκκλήσιον, ἀντικρὺ τῆς εἰσόδου περιεβλήμενος τὸ δεσποτικὸν ἔνδυμα καὶ παραπλεύρως ὁ υἱὸς ἐν μοναχικῇ τοῦ Θεοδωρήτου περιβολῇ.